

Potencialitats i limitacions del micropoble de Castellfollit del Boix per tal d'implementar programes i projectes socioculturals

Possibilities and limitations of the microtown of Castellfollit del Boix in order to implement socio-cultural programs and projects

TREBALL FINAL DE GRAU

Estudiant: Roser Torrallardona Ribalta

Tutora: Anna Planas Lladó

Grau en Educació Social

Universitat de Girona

Juny 2023

Resum

Els entorns rurals sempre s'han considerat territoris on existeixen relacions més directes i amb un fort sentit de comunitat. També és cert però, que la realitat d'aquests entorns és canviant i està en constant transformació. L'arribada de nous residents sense un vincle en aquests i la fina línia entre l'estil de vida del món urbà i el món rural són alguns dels aspectes que condicionen l'anomenada "nova ruralitat". L'article fa un anàlisi del teixit comunitari, les necessitats i la sociocultura del micropoble de Castellfollit del Boix. Extreu les limitacions i potencialitats que té el territori per tal d'implementar programes i projectes socioculturals i posa en valor la tasca de l'Animació Sociocultural com a eina de transformació social i empoderament dels membres de la comunitat per tal de teixir comunitats rurals fortes. Acaba justificant la necessitat de la figura de l'educador social en el paper d'animador sociocultural en aquest context rural.

Paraules clau: Educació Social, animació sociocultural, teixit comunitari, entorns rurals, micropoble.

Abstract

Rural environments have always been considered territories where there are more direct relationships and with a strong sense of community. It is also true, however, that the reality of these environments is changing and is in constant transformation. The arrival of new residents without a link to them and the fine line between the lifestyle of the urban world and the rural world are some of the aspects that condition the so-called "new rurality". The article analyzes the community fabric, the needs and the socio-culture of the micro-town of Castellfollit del Boix. It extracts the limitations and potential that the territory has in order to implement socio-cultural programs and projects and highlights the work of Socio-Cultural Animation as a tool for social transformation and empowerment of community members in order to weave strong rural communities. It ends by justifying the need for the figure of the social educator in the role of socio-cultural animator in this rural environment.

Keywords: Social Education, socio-cultural animation, community, rural environments, micro-town.

Introducció

A Catalunya, gran part del territori és considerat entorn rural però, així i tot, la majoria de població i, per tant, el poder polític i econòmic, s'ha centralitzat a les grans ciutats i zones metropolitanes, situant així les realitats rurals al marge. Es pot parlar, doncs, d'entorns amb risc d'exclusió social en el sentit que el conjunt de persones que viuen en aquests territoris no està representat dins les polítiques socials i econòmiques generals del país. La manca de serveis bàsics -com són educació, sanitat, comerç, bancs, etc.-, la desigualtat d'oportunitats laborals envers les zones urbanes, la poca oferta d'activitats d'oci i cultura, la manca de transport públic, la dificultat per accedir a una bona connexió a internet, són alguns dels elements que delaten aquesta situació d'exclusió i desigualtat d'oportunitats dels territoris rurals.

A més, ens trobem davant d'una nova ruralitat emergent que genera unes necessitats diferents fins al moment, a les que cal donar resposta per mantenir la cohesió social i el sentit de comunitat entre els seus membres. L'agricultura deixa de ser l'activitat bàsica per deixar pas a noves activitats econòmiques (turístiques, cooperatives, etc.), es transformen les explotacions agràries i apareixen noves maneres de treballar, s'incorpora nova població al territori sense un vincle previ a l'entorn... Aquestes situacions són algunes de les que porten a l'aparició d'aquesta "nova ruralitat", que haurà de conviure amb les maneres de fer més tradicionals que hi ha hagut fins al moment.

En aquest marc, l'article parteix de l'interès d'indagar i aprofundir en el recurs de la figura professional de l'educador/a social en aquests entorns per tal d'enfortir les comunitats rurals, empoderar la població i incidir en una transformació social. És així com l'animació sociocultural pren significat en aquest article d'investigació.

Tenint en compte que els entorns rurals són heterogenis i diversos, i es fa difícil especificar unes característiques comunes a tots els municipis rurals, l'estudi s'ha centrat en el municipi de Castellfollit del Boix per detectar les necessitats que hi ha en l'àmbit de comunitat i fer una anàlisi de les potencialitats i limitacions que té el micropoble per tal d'implementar projectes i programes socioculturals.

Aproximació conceptual

I. L'Animació Sociocultural com a eina per a la transformació social

Quan parlem de sociocultura, fem referència a “aquell sector o àmbit a partir del qual es treballa de forma explícita la dimensió social de la cultura, per a fomentar la participació comunitària en un projecte col·lectiu de millora i/o transformació tant individual com comunitari.” (Planas, 2009, p.34). Els seus objectius principals són: “fomentar l'estructuració i autoorganització comunitària a partir de la participació i la relació entre les persones que formen part de la comunitat, amb diversitat d'accions i opcions culturals; i facilitar el desenvolupament personal i comunitari a partir de la llibertat de creació i d'expressió de la diversitat cultural.” (Planas, 2009, p. 43)

Així doncs, tenint en compte els dos objectius plantejats, l'educació i la participació juguen un paper rellevant en el concepte de sociocultura. Planas (2009) afirma que tant el desenvolupament individual com el comunitari no es poden concebre si no és a partir d'un procés educatiu. És per aquest motiu que, sent l'educació un fenomen social, és tan important considerar el context social i per extensió la cultura en la qual es dona. També apunta que “és a través de la cultura que donem sentit a la nostra existència i que trobem expressions comunes amb els nostres valors i necessitats, és en conseqüència l'eix central en la creació d'identitat.” (p.31).

Un concepte afí a la sociocultura és l'animació sociocultural (ASC). Podríem dir que l'ASC és la metodologia per perseguir els objectius de la sociocultura. Tal com apunta Gagliardi (2006):

L'animació sociocultural intenta donar resposta als plantejaments i exigències que demana la societat actual. És una metodologia que s'insereix a la xarxa social de comunicacions per tal que l'ésser humà, conscient de la seva situació, prengui consciència de la realitat en què viu i participi en la seva transformació i millora. El seu eix gira al voltant de la defensa de la dignitat de la persona humana i de valors com la llibertat, la conscienciatització i el pluralisme. Aquesta metodologia té un component social i un altre de cultural. (p.6)

Pérez i Pérez (2006), consideren que els objectius que persegueix l'ASC són crear espais de convivència amb la finalitat de desenvolupar xarxes de relacions humanes que donin força a les identitats dels individus i incentivar la participació activa per potenciar els moviments de la societat civil. Planas (2009), afegeix que l'ASC pretén contribuir a la millora de la qualitat de vida dels individus i les comunitats d'un territori determinat.

En un context de crisi com el que s'està vivint actualment, hem de recalcar la idea de Soler, Calvo i Trilla (2022) quan diuen que l'ASC és “un recurs òptim per evitar o superar la resignació i promoure l'activació comunitària davant de situacions de crisi, de manca de recursos o d'absència de vitalitat social i cultural.” (p.19). Així doncs, per tal de transformar aquesta realitat actual, serà important que els educadors/es socials en el paper d'animadors/es socioculturals, dissenyin programes o projectes socioculturals que permetin avançar-se a les situacions i esdeveniments possibles en el futur pròxim, intentant comptar des de l'inici, amb la participació de les persones, grups o comunitats a qui anirà dirigit. (Soler 2011).

Segons Minguijón i Garcia (2016), un programa o projecte sociocultural és:

Un conjunt ordenat de processos, estratègies i tècniques convenientment fonamentades i relacionades. [...] implica l'existència d'un procés conscient, intencional, sistemàtic, estructurat i dissenyat. No és espontaneïtat o improvisació, encara que aquestes puguin tenir cabuda al llarg de l'execució d'un programa d'ASC. (Citat per Soler, Calvo i Trilla, 2022, p.22)

Soler (2011) també comenta que té sentit començar a parlar de programes, projectes i activitats socioculturals, en el moment en què es té clara la intencionalitat, hi ha un mínim de planificació i es vol assegurar al màxim l'assoliment dels resultats.

Per dissenyar i dinamitzar aquests programes socioculturals, sorgeix la figura de l'animador/a sociocultural. CEESC i APGCC (2000), defineix aquesta figura “com a perfil professional específic de la gestió cultural, que té la finalitat de facilitar l'accés a la creació i al consum cultural a través del treball directe amb l'usuari.” (Citat per Planas, 2009, p.41)

Segons Gagliardi (2006) les funcions de l'animador sociocultural són:

Exercir un gran paper com a mediador i promotor de relacions humanes. Ha de fomentar l'entesa entre els subjectes i mirar d'extreure el que és positiu de les diferents cultures, per tal de buscar el mínim comú denominador que possibiliti la convivència i el respecte mutu. (p.7)

Morata (2009), concreta encara més les seves funcions definint-les d'aquesta manera:

La promoció de la participació i de la creació cultural, a partir del territori i de les organitzacions de base, on principalment preval el desenvolupament de les relacions grupals i la formació integral de les persones. Es ressalten també de manera significativa les funcions de coordinació i mediació entre persones, grups socials i entitats del territori i/o comunitat local que l'animador ha de promoure mitjançant l'aplicació de tècniques i mètodes adequats. (Citat per Soler, 2011, p.57)

A més, tal com apunten Soravilla i Castellano (2014), és important remarcar que s'ha de promoure l'autonomia de la població, evitant que els programes o projectes socioeducatius no creïn dependència dels animadors que els dinamitzen ni dels poders públics. Cal que tinguem present que un dels principals elements que distingeixen l'ASC és el protagonisme de les persones, grups i comunitats que participen del projecte. Aquest fet fa que les persones s'apropiïn del programa i es desenvolupin unes competències determinades i hi hagi una transferència de coneixements i poder. És per això que segons Soler (2012), l'ASC és una estratègia d'empoderament de les comunitats.

II. Entorns rurals

En aquest article, parlarem de projectes socioculturals als entorns rurals, i tal com exposa Úcar (2002), l'ASC s'ha de contextualitzar adequadament i “comprendre que la seva expansió i utilització està condicionada per la tradició i les pràctiques socials, culturals i educatives pròpies de cada territori” (Citat per Soler, Calvo i Trilla, 2022, p.21). És per això, que abans hem de definir què entenem per entorn rural i quines són les característiques primordials que poden condicionar l'ASC en aquests territoris.

A Catalunya, històricament s'havien definit els territoris rurals a través de dues dades: el nombre d'habitants i el percentatge de població dedicada al sector primari. Seguint aquests criteris, segons l'Idescat en el principat català hi ha un 62,71% de pobles rurals, habitats per un 4,37% de la població de Catalunya. I només un 1,53% de la població es dedica a la pagesia.

Escarrà (2022), també fa referència a característiques més qualitatives, i així, parla dels entorns rurals com a espais on hi ha relacions més directes, amb un fort sentit de comunitat i amb un control social entre els membres de la comunitat més estricta. Tenen en comú ser considerats territoris de segona perquè políticament i econòmicament, el poder s'ha centralitzat i concentrat a les ciutats i a les seves àrees metropolitanes. Així i tot, els entorns rurals, són espais heterogenis a nivell social, cultural i econòmic. Cerarols i Noguer (2022) defensen que “el món rural ha canviat i canvia, i no n'hi ha només un, sinó molts, i en cadascun d'ells la diversitat és la norma.” (p.5)

Roca (2022), considera que es parla del món rural en contraposició del món urbà i afirma que seguint els criteris de la OCDE la major part de Catalunya es podria considerar rural. Tot i així, entre les diferents comarques, existeixen grans diferències a nivell econòmic i sobretot a nivell sociocultural. Els costums socials, les decisions polítiques i el grau d'accés als serveis bàsics defineixen el caràcter dels seus habitants, així com, els oficis del camp són els que marquen els ritmes de vida.

No hi ha dubte que els entorns rurals pateixen un seguit d'estereotips lligats a un espai idíl·lic, estable, sense tensions ni desequilibris, i majoritàriament dedicat al sector primari. Però la realitat és una altra. Tal com diuen Cerarols i Nogué (2022):

És cert que els espais oberts, la baixa densitat de població i uns paisatges de caràcter agroforestal continuen sent comuns en tots ells, però avui dia, pocs trets comuns més compartiren, perquè resulta que no tothom es dedica a la pagesia; perquè s'esdevé que en algunes zones la població autòctona és la majoritària, i, en d'altres és la nouvinguda; perquè la vocació d'alguns d'aquests territoris continua sent la producció d'aliments, mentre que d'altres s'han especialitzat en la prestació de serveis per a l'oci i al turisme, d'altres ho combinen tot plegat i encara d'altres, ni una cosa ni l'altre, si no que malden per generar noves activitats, noves formes de vida. (p.5)

Un altre dels estereotips escoltats en relació amb les persones que viuen a l'entorn rural és que tenen un tarannà tancat, que són reticents als canvis i poc oberts al món. Cerarols i Nogué (2022) contradiuen aquestes creences remarcant que “és precisament en aquestes contrades on es localitzen algunes de les iniciatives més innovadores i creatives del país.” (p.6). I fan referència a projectes relacionats amb les energies renovables, la lluita contra el canvi climàtic, l'agroecologia, noves formes de participació ciutadana i de govern del territori, xarxes alternatives de producció i consum, propostes creatives i artístiques i un llarg etcètera. Moltes d'elles relacionades amb la sostenibilitat i la transformació social com una aposta per una nova manera de viure respectuosa amb l'entorn.

Partint que els entorns rurals són heterogenis i diversos i que, per tant, no podem encasellar-los tots en una única definició i unes característiques exclusives, els professionals de l'ASC que treballen en aquests territoris, han de fer un exercici més acurat referent a conèixer i entendre les particularitats concretes d'aquell municipi on volen actuar.

III. L'Animació sociocultural als entorns rurals

Escarrà (2022) comenta que, tot i que els entorns rurals siguin la majoria de territoris de Catalunya, aquests són considerats territoris de segona perquè el poder s'ha centralitzat a les ciutats i a les àrees metropolitanes. És justament per aquest motiu que és tan important i necessari parlar de l'ASC en l'àmbit rural. Soler (2012) defensa que parlar d'ASC suposa també parlar d'empoderament ciutadà i és per això que cal treballar en aquest aspecte perquè aquests territoris deixin de ser territoris de segona.

Monclús (2022), considera que l'entorn rural:

Suposa una part important del nostre territori, perquè ha sigut sotmès a una gran pressió i oblit, i perquè potser ens ofereix l'esperança d'un món diferent. El que és rural és un territori possible per

construir un món des de baix i des de l'autonomia, però per això ha d'estar habitat per una comunitat ben teixida i empoderada, amb sobirania alimentària i orgullosa de la seva identitat, però oberta a aquest món global. (p.205)

Frías (2011) exposa que un dels col·lectius prioritaris en les intervencions de l'ASC al medi rural són els joves. El número de joves als entorns rurals és molt baix, ja que aquests quan acaben els seus estudis obligatoris marxen a estudiar o treballar a fora, amb motiu de les poques oportunitats que troben en les zones rurals. A més, un cop són fora, són pocs els que decideixen retornar i començar-hi el seu projecte de vida. L'autora remarca que els joves són un col·lectiu molt important, perquè joventut significa canvi, progrés, dinamisme i futur.

Un altre dels col·lectius que Frías (2011) remarca com a prioritari és el col·lectiu de dones, ja que són el principal motor de participació i dinamització social de la població. L'autora ens recorda la situació en la qual han estat immerses les dones rurals tradicionalment lligades al paper tradicional de gènere, a situacions de discriminació envers l'home, i el fort control social de la comunitat. Tenint en compte que l'ASC fomenta l'empoderament dels ciutadans i de les comunitats, és un col·lectiu important a tenir present en aquest àmbit d'actuació.

Piñol (2019) exposa que estem davant d'una nova ruralitat emergent, possiblement fruit de l'augment de la circulació d'informació i de persones, de manera que el medi rural deixa enrere els estereotips que el lligaven del passat, per buscar una nova identitat. El fet que s'hagi diversificat el perfil de residents dels pobles amb l'arribada de persones que no hi tenen cap vincle previ, i la fina línia entre l'estil de vida de les persones de l'entorn rural i l'urbà, porta que sorgeixin noves necessitats que fins al moment no hi eren. Davant d'aquest fet, l'Animació Sociocultural és una bona eina per tal de facilitar la bona convivència entre les persones nouvingudes i les autòctones, donar resposta a aquestes noves necessitats i crear lligams de comunitat forts.

Metodologia

Per tal de perseguir els objectius que es descriuran a continuació, s'ha optat per realitzar una investigació qualitativa. D'aquesta manera podem conèixer amb més profunditat els subjectes estudiats i buscar l'especificitat de la realitat observada. Segons Guerrero (2016) la investigació qualitativa se centra a aprofundir i entendre els fenòmens estudiats des del punt de vista dels participants i la seva relació amb l'entorn. S'utilitza aquesta metodologia quan es busca comprendre la perspectiva de les persones, les seves opinions o les seves visions subjectives de la realitat.

I. Objectius

L'objectiu general d'aquest article és identificar les potencialitats i limitacions que té el micropoble de Castellfollit del Boix per implementar projectes socioculturals. Més concretament, els objectius específics són:

- Analitzar, des d'una perspectiva dels membres de la corporació municipal, les polítiques socioculturals del municipi.
- Recollir la percepció de necessitats socioculturals dels habitants del municipi de Castellfollit del Boix.
- Analitzar quins són els reptes i les possibilitats de l'educadora social que treballa al micropoble de Castellfollit del Boix.

II. Participants

Tenint en compte els objectius de l'estudi, s'han escollit tres diferents perfils de participants per a recollir la informació de la investigació:

1. **Membres de la corporació municipal.** *(vegeu taula 1)*

En concret l'alcaldia, la regidoria de cultura i la regidoria d'educació. El motiu pel qual s'escullen aquests tres membres és perquè són les dues regidories implicades dins l'Ajuntament del poble pel que fa a temes socials, educatius, i culturals. I l'alcaldia com a responsable final de les polítiques municipals.

2. **Professional educador/a social del municipi.** *(vegeu taula 2)*

En concret l'educadora social de Serveis Socials Bàsics. S'escull perquè és l'única educadora social que treballa pel municipi, dins l'Ajuntament i que ens pot donar una visió més tècnica.

3. **Persones implicades en associacions i/o activitats socioculturals del municipi.** *(vegeu taula 3)*

S'han escollit deu persones que participen en diferents associacions i activitats socioculturals del municipi. S'ha tingut en compte que hi hagués diversitat d'associacions, d'activitats, d'edat i de gènere (dins les possibilitats). Totes elles ens donaran una visió des de la vivència i l'experiència.

Taula 1. Membres de la corporació municipal

Codi	Gènere	Membre dins la corporació municipal	Anys de mandat
MCM1	Masculí	Alcaldia	20
MCM2	Femení	Regidoria de cultura	4
MCM3	Femení	Regidoria d'educació	8

Font elaboració pròpia

Taula 2. Professional educador/a social del municipi

Codi	Gènere	Servei	Anys treballant al municipi
ES1	Femení	Educadora social Serveis Socials Bàsics	16

Font elaboració pròpia

Taula 3. Persones implicades en associacions i/o activitats socioculturals del municipi

Codi	Gènere	Típus d'associació/activitat	Edat
P1	Masculí	Club de lectura	64
P2	Femení	Comissió de Festes	21
P3	Masculí	Comissió de Festes	19
P4	Femení	Revista CASMA	46
P5	Femení	Coral Flor de Boix	57
P6	Femení	Caramelles	47
P7	Femení	Gas al Matalàs	48
P8	Femení	Centre R. de Maians	50
P9	Masculí	Caramelles	23
P10	Femení	Centre R. de Maians	63

Font elaboració pròpia

III. Instruments

Els instruments utilitzats per a la recollida d'informació de la investigació han sigut l'entrevista i el grup de discussió. Pel que fa a l'entrevista, s'ha fet a l'educadora social del municipi. Aquesta ha sigut dissenyada amb diversos objectius: (1) conèixer la tasca actual de l'educadora social al municipi de Castellfollit del Boix; (2) analitzar el coneixement que té del territori i la seva gent; (3) descobrir la relació que té amb els membres de la corporació municipal; (4) conèixer la seva perspectiva sobre l'animació sociocultural; (5) conèixer els reptes que es planteja pel territori de Castellfollit del Boix, i en últim lloc (6) conèixer quines dificultats es troba a l'hora de poder fer una bona intervenció al territori. Les preguntes de l'entrevista seguien un guió semiestructurat.

Referent al grup de discussió, se n'han fet dos: un amb membres de la corporació municipal i un altre amb persones implicades en associacions i activitats socioculturals del municipi. Les preguntes plantejades als agents polítics s'han dissenyat agafant de referència la tesi doctoral de Planas (2009) sobre el sistema d'indicadors d'avaluació per a les polítiques socioculturals municipals. Així doncs, el grup de discussió s'ha dissenyat amb la intenció de (1) conèixer els recursos econòmics amb què compta l'Ajuntament per a projectes socioculturals; (2) conèixer els reptes que té l'Ajuntament a nivell sociocultural; (3) conèixer amb quins entrebancs es troba un Ajuntament d'un micropoble a l'hora de tirar endavant projectes socioculturals; (4) conèixer si tenen coneixement de recursos o serveis externs que els puguin donar suport a la creació de programes socioculturals; (5) Copsar l'opinió que tenen sobre el paper de l'administració a l'hora d'impulsar serveis i projectes socioculturals que fomentin, a través de la participació ciutadana, el desenvolupament social i cultural del territori, la creació d'identitat i en general la millora de la qualitat de vida de les persones; (6) saber quin tipus d'accions i línies estratègiques pensen que s'han d'adoptar per fomentar el desenvolupament social i cultural; (7) veure quins projectes i serveis dels quals van o estan desenvolupant durant el seu mandat consideren que tenien o tenen aquesta intencionalitat; (8) veure l'interès i motivació vers el treball interinstitucional; (9) confirmar la valoració que tenen dels serveis i projectes socioculturals a través de veure si consideren necessari comptar amb professionals específics per desenvolupar-los i perfil, tipus de formació i categoria que aquest hauria de tenir, i finalment (10) conèixer la relació que té l'ajuntament amb les associacions del poble.

En relació amb el grup de discussió de persones implicades en associacions i activitats socioculturals del municipi, el debat s'ha estructurat en tres grans blocs: (1) Conèixer què passa al nostre municipi i quina realitat (problemes, necessitats, etc.) podem descriure amb relació a la sociocultura; (2) Indagar sobre quines són les causes dels problemes, o les necessitats detectades i descrites a l'anterior punt i quins són els efectes d'aquestes mateixes necessitats o problemes; i finalment, (3) esbrinar amb què comptem per solucionar les necessitats o els problemes descrits i què s'està fent actualment al municipi que ajudi a solucionar-ho, qui ho fa i si aquestes intervencions són coherents amb les causes identificades. Dins de cada bloc hi havia preguntes que se'ls hi planejaven als participants per

tal d'encetar un debat concret. El grup de discussió va ser dissenyat per tal que fos molt dinàmic i participatiu.

IV. Procediment

En primer lloc, es va contactar individualment amb cada un dels participants via correu electrònic o trucada telefònica. En aquest contacte inicial es va explicar l'estudi i se'ls va convidar a participar. Tots els grups de discussió i entrevistes es van portar a terme a l'Ajuntament de Castellfollit del Boix. Abans d'iniciar l'entrevista o grups de discussió se'ls va explicar l'estudi amb més detall, se'ls va entregar el consentiment informat i finalment se'ls va donar un espai i temps per resoldre dubtes. Per tal de poder fer les posteriors transcripcions i l'anàlisi, es van enregistrar amb àudio. L'entrevista va tenir una durada d'1 hora i 20 minuts, el grup de discussió amb la corporació municipal d'1 hora i 35 minuts, i el grup de discussió de persones implicades d'1 hora i 50 minuts.

V. Anàlisi de dades

Per tal d'analitzar la informació extreta de l'entrevista i els grups de discussió, s'ha fet un procés de codificació de contingut temàtic, tenint en compte els objectius de la recerca, quedant estructurat de la següent manera:

- El paper de l'Ajuntament en el desenvolupament sociocultural del poble
- Relació entre Ajuntament i entitats del poble
- Necessitats del poble en l'àmbit sociocultural
- Activitats socioculturals que depenen de persones en concret
- Grups hermètics
- La tasca actual de l'educadora social en relació amb el desenvolupament comunitari del municipi
- La perspectiva que té el poble i l'Ajuntament envers la figura tècnica de l'educació social com a dinamitzadora comunitària

Entrevista o grup de discussió	Codi
Grup de discussió de membres de la corporació municipal	GD_1
Grup de discussió de persones implicades en associacions i activitats del municipi	GD_2
Entrevista a l'educadora social del municipi	E_ES

Font elaboració pròpia

Resultats

A continuació es presenten els resultats de l'estudi realitzat. Abans, però, cal fer incís en què Castellfollit del Boix és un municipi compost per tres petits pobles: Castellfollit del Boix, Maians i Grevalosa. Tots ells amb característiques molt diferents. A Castellfollit la majoria de població està dispersa en masies, a Maians les cases estan agrupades en un nucli, i Grevalosa no compta amb cap nucli i està principalment despoblat.

I. El paper de l'Ajuntament en el desenvolupament sociocultural del poble

Els membres de la corporació municipal, quan se'ls pregunta quin paper creuen que ha de tenir l'Ajuntament en el desenvolupament de la sociocultura del municipi, contesten que ha de ser facilitar que les activitats que volen impulsar la gent del poble es puguin fer viables. Consideren que no han de ser ells qui han d'impulsar les propostes i activitats, sinó que ha de ser la mateixa gent del poble. Manifesten que en un micropoble no es poden fer gaires activitats socioculturals, ja que la gent no fa vida al poble perquè la gran majoria treballen fora o ja fan oci a fora.

“Tot surt de propostes de la gent que s'han ajuntat i des d'aquí hem buscat la manera de fer-ho viable. La gent del poble vol fer una activitat de ganxet? Doncs què fa l'Ajuntament? Aporta el local per fer el ganxet”. (GD_1)

“La veritat és que la regidoria de cultura és molt difícil (bé, o molt fàcil, depèn de com t'ho miris), perquè coses a fer són més limitades en un micropoble. Si estàs a Manresa o estàs a Igualada pots fer moltes més coses. Sí que s'ha fet la Fira de la Mongeta, però dintre d'això i quatre coses més és difícil.” (GD_1)

“Jo crec que un poble petit té molta sort de la gent, a nivell de municipis grans, sí que l'Ajuntament és el motor principal per promoure tot el que són activitats de l'àrea cultural, però a aquí és tot el contrari. En municipis petits és la gent que porta les iniciatives. El funcionament és molt diferent d'un poble gran a un poble petit”. (GD_1)

Des del grup de discussió de persones implicades en activitats del poble, la majoria dels participants van estar d'acord en què l'Ajuntament té un paper de facilitador pel que fa a equipaments i a recolzament econòmic en algunes ocasions. Tot i això, la majoria també manifesten que el paper de l'Ajuntament en relació al desenvolupament sociocultural del poble actualment és molt fluix. Sí que estan oberts a les propostes que surten del poble, però consideren que a l'ajuntament li manca iniciativa:

“Aquí sí que soc crítica en aquest sentit. Per part meva, com a mínim aquests últims 8 anys d'Ajuntament, hi ha una deixadesa total a nivell d'associacions i a nivell cultural per part de

l'Ajuntament. Jo per mi que no tenen clar ni les associacions que som, ni les activitats que hi ha, és a dir, jo ho trobo molt trist que estiguis dins l'Ajuntament i no sàpigues les dates de festes claus. Aleshores, quan ja no hi dones importància des d'aquí, som nosaltres, a darrere, que empenys. Potser també és discutible qui ha d'empènyer a qui, si l'ajuntament a les activitats o nosaltres a l'ajuntament, en el paper sociocultural.” (GD_2)

II. Relació entre Ajuntament i entitats del poble

Els membres de la corporació municipal coincideixen totalment en la necessitat de dur a terme trobades periòdiques amb les entitats tal com s'havia fet amb anterioritat. Segons ells la pandèmia va provocar un canvi de dinàmiques que no s'ha recuperat:

“Ara venen a buscar-nos, però anteriorment, abans de la covid havíem fet trobades amb les entitats, on allà feiem una mica de pluja d'idees de: *va, què ens proposeu que es podria fer, hi ha aquest tipus d'ajudes, quines dificultats teniu, etc.* Ara això ja no es fa. Ara hi ha contacte, però no hi ha aquesta trobada formal que hi havia hagut. (GD_1)

Les persones implicades en associacions i activitats socioculturals manifesten que actualment no hi ha una relació formal amb l'ajuntament i que la major part de les vegades se senten poc acompanyades i amb un suport insuficient. Expliquen que se senten molestes quan no hi ha un acte de presència i, per tant, un interès a fer seguiment per part d'ells. Es comenta que detecten diferències de tracte entre un nucli de població i un altre.

“Jo per exemple potser deu fer 10 anys que no m'he vist amb cap regidor de l'ajuntament. I dius, ostres, hi ha hagut unes eleccions, i fer una trobada de: *hola, soc la nova regidora...* D'acord que ens coneixem tots, però un mínim de presentar-te i preguntar quines activitats hi ha... És que, en són conscients de les activitats que hi ha al poble? Jo penso que no.” (GD_2)

“Es va fer un acte contra les violències masclistes. Anava passant molta gent i molt bé i de l'ajuntament mai va passar ningú. Ni mai ningú ha demanat a veure com havia anat.” (GD_2)

“Jo penso que fan acte de presència segons els seus interessos personals, van als actes que els interessin a ells a nivell personal. I això no pot ser.” (GD_2)

III. Necessitats del poble en l'àmbit sociocultural

A partir de la dinàmica que es va fer al grup de discussió de persones implicades a associacions i activitats del poble, va sortir un llistat de necessitats socioculturals que té el poble. Les que van

sorgir més i es van desenvolupar més al llarg del debat van ser (1) la necessitat d'un espai de trobada com a motor sociocultural, (2) la necessitat d'una bona gestió dels equipaments existents, (3) la difusió de les activitats que es fan.

La necessitat d'un espai de trobada com a motor sociocultural

Tots els participants presents en el grup de discussió de persones implicades en associacions i activitats socioculturals del poble, han coincidit i han donat molta importància a la necessitat d'un espai de trobada com a motor sociocultural del municipi. El fet de ser un territori tan extens on les persones estan tan repartides per tot el terme, consideren que és vital provocar aquest espai de trobada, ja que del contrari no existeix. Apunten que aquest espai de trobada antigament era el centre recreatiu del poble, que actualment està tancat. Per contra, a Maians, el centre l'han aconseguit mantenir obert, gràcies a la seva configuració com a nucli més agrupat de població.

“Jo que he viscut als dos pobles, una cosa que vaig trobar a faltar aquí a Castellfollit va ser la Plaça, perquè a Maians a la que comença a fer bo, sempre hi veus algú assegut, la gent xerra, juguen... i, en canvi, aquí no hi ha un lloc on la gent s'asseu i es troba.” (GD_2)

“Moltes activitats que he tirat endavant clarament van sortir del centre. L'espai es va gestar allà al 100%, ens vam inventar les voltes a Castellfollit... Ara sense el centre, falta un motor aquí, falta algú que empenyi el carro tant de dalt com de baix. I s'empenyi el carro quan et sents recolzat, quan veus que és possible fer una activitat. Maians penso que us facilita més això perquè us veieu més.” (GD_2)

“Si et trobes amb la gent, és més fàcil engrescar-te, perquè tu tens una idea, tu també la tens i així dius, va doncs ho tirem endavant.” (GD_2)

Els membres corporatius del municipi, són conscients que el centre és un bon espai de trobada, però exposen moltes dificultats, sobretot de caràcter econòmic, per mantenir-lo obert. Pensen més en la figura d'una persona per gestionar el servei de bar que no en una persona per dinamitzar activitats socioculturals:

“Tot i així és complicat perquè molta gent no treballa aquí durant el dia i no sé si estaria tan ple tot el dia de gent. La gent ho troba a faltar, però la gran majoria de gent treballem fora d'aquí.” (GD_1)

“Aquí vindria una dificultat de ser un micropoble. És una limitació. No pots tenir obert això tot el dia per un cafè o dos cafès, tot i que la gent ho voldria i a la gent li agradaria.” (GD_1)

La necessitat d'una bona gestió dels equipaments existents

L'Ajuntament quan se'ls hi demana si creuen que els equipaments del municipi estan ben aprofitats i dissenyats només fan esmena al bar del centre del poble, dient que aquest sí que es podria aprofitar més perquè està tancat. En canvi, les persones implicades en associacions i activitats del poble consideren que hi ha més espais que activitats i manifesten que la gran majoria d'equipaments del poble podrien estar més ben aprofitats, ja que molts d'ells no s'estan utilitzant o no estan ben plantejats per donar resposta a les necessitats de les diferents associacions i activitats que es fan. També es comenta que les entitats no saben compartir els espais.

“Per mi el tema dels equipaments és un drama. No pel fet de no haver-hi locals, perquè de locals penso que sí que n'hi ha, però no són adequats. La realitat et porta que cadascú ha de tenir el seu equipament, perquè som incapaços de compartir. Hi ha una falta de comunicació entre associacions. No hi ha comunicació, costa molt.” (GD_2)

“Els espais nous que estan fent els han d'estudiar superbé perquè sigui un espai aprofitable i no un espai més tancat. Si fan alguna cosa aquí que sigui amb cara i ulls, amb les necessitats que té el poble. Perquè a vegades es fan equipaments per complir amb les subvencions i no tenen cap mena de sentit.” (GD_2)

La necessitat d'una bona difusió de les activitats que es fan

En el grup de discussió de persones implicades en associacions i activitats socioculturals, es va comentar que creuen que hi ha una manca de difusió de les activitats que es fan. Es comenta que ja sigui per part de l'Ajuntament, com per part de les associacions es donen les coses molt per suposat, i això dificulta que gent nova que entra a viure al poble o gent externa, tingui coneixement de les activitats que es fan. Acaben arribant a la conclusió que seria clau poder tenir una agenda cultural mensual actualitzada, ja que actualment aquesta agenda no existeix, més enllà de la informació que hi ha a la revista del CASMA (revista trimestral del municipi) i els missatges que s'envien a través d'algun grup de WhatsApp. L'educadora social, en canvi, considera que la població de Castellfollit està informada de tot el que es fa, excepte algunes persones que decideixen no fer vida al poble.

“Falta molta comunicació amb el poble. Nosaltres, tots els que som avui aquí, som els que estem, dins del que cap, assabentats de tot el que es fa el poble, però hi ha gent que no s'assabenta. Jo m'he trobat amb gent nova que arriba aquí al poble que no en té ni idea i que et diuen: *No home no, jo a les Caramelles no hi vaig perquè és una cosa molt típica vostra i no ens hi posarem pas perquè em diran...* I els hi has de dir: *No, si està obert a tothom!*, i et diuen: *Ah sí?, doncs va l'any que ve ja vindrem.* És a dir, una cosa tan simple que tu la trobes tan lògica, l'altre li sembla que és una invasió.” (GD_2)

“Jo que he vingut de fora, el que sí que he notat quan vaig venir a viure a Castellfollit és que no m'assabentava absolutament mai de res del que es feia. Jo sentia música a la pista, i deia, ostres estan de Festa Major. I, en canvi, a Maians, allà hi ha una persona que et truca i et diu: *Ei que el dissabte fem no sé què.*” (GD_2)

IV. Activitats socioculturals que depenen de persones en concret

En els dos grups de discussió, tant els membres de la corporació municipal, com les persones implicades en associacions i activitats, han coincidit en el fet que les activitats sovint depenen de la persona que hi ha al capdavant i quan aquesta ho deixa, l'activitat desapareix. L'educadora social, a l'entrevista remarca que les activitats i projectes perquè estiguin ben fets no han de dependre d'una persona en concret.

“Jo veig que al conjunt del municipi es fan coses per la voluntat de la gent, i fins i tot diria per la voluntat de persones molt concretes, en el sentit que a les associacions, ja sigui el club de lectura, ja sigui el CASMA, ja sigui el club de fotografia, quan hi ha una persona que allò realment s'ho agafa com una cosa important, allò ho tira endavant contra *viento i marea* que es diu en castellà. Quan aquesta persona doncs no hi és, doncs la cosa decau o fins i tot desapareix. Doncs, per tant, aquí és més important posar la importància amb les persones que no pas amb l'administració d'exigir-li el deure de suport. Si esperem que l'ajuntament ens organitzi les coses estem arreglats.” (GD_2)

“Això sí, fer-ho d'una manera que quan es fa que quedi, és a dir, que el projecte no depengui de la persona. Perquè si depèn de la persona, quan aquella persona marxa, el projecte marxa. I els projectes ben fets no depenen de la persona.” (E_ES)

V. Grups hermètics

Amb relació a si els grups d'activitats socioculturals que existeixen al poble es consideren oberts o del contrari hermètics, hi ha hagut divergència d'opinions. Part dels membres del grup de discussió (GD_2) han confessat que sovint són tancats i hermètics, sobretot amb la gent nova que ve a viure al poble. Algun membre també ha comentat que aquest hermetisme no hi és només amb la gent de fora o nova, sinó que també hi és amb gent que fa anys que viu al poble. En contrapartida, altres membres consideren que sí que es facilita l'entrada a la gent. L'educadora social a l'entrevista expressa que aquest hermetisme depèn de la persona amb qui Castellfollit es troba davant.

“Això de l'hermetisme és problemàtic. Jo potser he tallat ales alguna vegada, possiblement n'he tallat més d'una, però clar, tenim una manera de fer que quan ve gent nova que no sé... Ja ens

ha passat varies vegades que venen a menjar-se el món, que dius fes... però quan no entren dintre els paràmetres que tu vols...” (GD_2)

“No cal anar tan lluny, a mi em van treure d'un grup que vaig pensar, val no m'hi volen, ja no m'hi posaré, m'entens? Jo hi anava a col·laborar de tant en tant, no hi estava molt posada, però de cop i volta em van eliminar del grup i no sóc de fora del poble, vull dir que jo penso que sí, no saps el perquè, però ha de ser aquella gent o ho ha d'organitzar aquella gent, no sé, no ho entenc eh tampoc.” (GD_2)

“Nosaltres per exemple parlant del club de lectura, d'hermètic res perquè nosaltres som un club de lectura fins i tot intercomarcal, venia fins i tot gent d'Osona.” (GD_2)

“Si ve algú al municipi que no agrada, acaba marxant. No sé com s'ho fan però marxa. No s'instaura aquí qualsevol persona. Això també ho tinc clar que passa en aquest municipi. Pot ser una fortalesa en segons quins moments perquè no ha vingut segons quin tipus de gent. Ja sé que sona fatal dir-ho com a Serveis Socials eh. Però a la vegada no deixa de ser una debilitat perquè no saps mai la gent que deixes perdre.” (E_ES)

VI. La tasca actual de l'educadora social en relació amb el desenvolupament comunitari del municipi

L'educadora social està contractada per conveni des del Consell Comarcal del Bages com a tècnica dins dels Serveis Socials Bàsics d'Atenció Primària (SBAS). A més a més, compareix conveni amb quatre pobles més: Aguilar de Segarra, Fonollosa, Rajadell i Sant Salvador de Guardiola. Això significa que no està a jornada completa al municipi, sinó que ve a l'Ajuntament dues vegades al mes.

Com a figura de Serveis Socials Bàsics, l'educadora comenta que la seva tasca dins el municipi no està tan adreçada a intervenció comunitària, sinó que està més adreçada a atendre famílies d'infants i adolescents amb necessitats socials i econòmiques.

“A Serveis Socials hi ha la part comunitària, l'altra cosa és que es faci més o menys. Dins d'aquest municipi la part comunitària s'ha fet poc, tampoc es pot fer molt en el sentit de la logística. Uns per segons què depenen de Manresa, per segons què depenen d'Igualada... La gent jove marxa cap a un cantó, els altres van cap a un altre... Aleshores s'ha de fer dins del que hi ha. I com que hi ha activitats que ja es fan des del mateix municipi doncs ja es té en compte.” (E_ES)

“Aquí en aquest poble la comunitat ja queda coberta pels veïns, i per tant ja no m'hi poso”. (E_ES)

Tot i que la seva funció dins del municipi estigui més adreçada a famílies que tenen necessitats econòmiques i socials, l'educadora comenta que:

“A Castellfollit casos extrems de persones amb necessitats econòmiques i socials no n'hi ha.” (E_ES)

L'educadora mostra força desconeixement de les associacions i activitats socioculturals existents al poble, així com de la seva organització i funcionament. La gran majoria que anomena, actualment ja no estan actives.

“Hi ha el Casal d'Estiu, el de Setmana Santa, per Nadal també fan alguna cosa... Sé que hi ha les Caramelles, vull dir, amb això estic al dia... També hi ha aquella revista que ara no me'n recordo del nom. El casal d'avis ara fa molt temps que no hi vaig, però també hi havia fet alguna cosa, ara ja no. Hi ha el casal, que el casal és una altra activitat que hi ha aquí, el centre!” (E_ES)

Al grup de discussió de persones implicades en associacions i activitats del poble, quan se'ls hi demana si coneixen l'educadora social actual que treballa a l'Ajuntament, totes elles diuen no conèixer-la personalment, menys una persona que sí que la coneix perquè havia format part del consistori municipal anys anteriors. L'educadora social quan se li pregunta si creu que la gent del poble la coneix contesta el següent:

“A fora no sé fins a quin punt em coneixen. Ara potser ja em coneixen més perquè ja fa molts anys que hi soc.” (E_ES)

L'educadora social a l'entrevista explica que la lluita de les educadores socials que treballen en els entorns rurals és fer entendre que no és el mateix ser educadora d'un municipi, per molt gran que sigui aquest, que ser educadora de 5 petits municipis. En un micropoble on no hi ha instituts ni altres serveis, els joves estan escampats a diferents centres educatius. El fet que estiguin escampats dificulta la feina de coordinació de l'educadora, ja que no s'ha de coordinar amb un o dos instituts, sinó amb molts més.

“La nostra lluita és, val, em sembla que la ràtio està a 7.500 habitants per una educadora a jornada sencera, però 7.500 habitants amb un municipi és una cosa, i 7.500 habitants amb 5 municipis n'és una altra. Però ja no és l'estona d'anar cap aquí o cap allà. Quan fas seguiment d'un cas t'has de coordinar amb l'escola. En un municipi gran l'educadora potser té tots els adolescents junts en un o dos instituts, en canvi, jo tinc 5 municipis on els joves estan escampats en molts instituts, perquè a Castellfollit uns van cap a Manresa, uns a Igualada, els d'Aguilar van cap a Calaf, cap a Manresa... I coordinar-te amb tants instituts i tantes tutores és molt difícil. Jo si no hi ha una problemàtica jo no em reuniré amb un institut perquè m'hauré de reunir amb 4, perquè tots van a llocs diferents.” (E_ES)

VII. La perspectiva que té el poble i l'Ajuntament envers la figura tècnica de l'educació social com a dinamitzadora comunitària

Tant els membres de la corporació municipal de l'Ajuntament, com algunes persones implicades en associacions, d'entrada s'han mostrat reticents a la figura tècnica de l'educador/a social com a

dinamitzadora comunitària. En el grup de discussió (GD_2) desconeixen les tasques que pot fer una educadora social i en concret en l'àmbit comunitari. Un cop se'ls hi explica, canvien d'opinió i consideren que podria ser una bona idea comptar amb aquesta figura dins de l'Ajuntament. Els membres de la corporació municipal, en canvi, consideren que no és viable i pensen que aquesta figura hauria de ser una persona del poble, o, a poder ser, sorgida del voluntariat.

“Jo penso que si aquesta persona és externa al poble no sap quines necessitats hi ha, perquè no viu el poble i no sap el que està passant. Aleshores, tampoc podrà posar solucions al que no sap.” (GD_2)

“Jo si pogués ser possible sí que estaria bé! Al final és una feina com una altra, molts treballem a ciutats on no vivim. Si aquesta persona fa bé la seva feina i s'informa i s'interessa per la gent del poble i les seves necessitats, és igual si no hi viu. És una professional.” (GD_2)

“Jo potser veig que des de l'Ajuntament tampoc hi veu una necessitat en això, es destina més a... O no està clar quina és la seva feina, a mi quan em diuen educació social penses més que és una persona que s'encarrega més de feines de problemes.” (GD_2)

“A nivell de recursos és difícil. Jo és que si ja estem parlant de la figura professional, ja frena. Jo estava pensant en un pla d'ocupació, buscar algú del poble, però també que tingui unes característiques x i després l'horari, que encaixi, etc.” (GD_1)

“Jo crec que estaria bé comptar amb el component de voluntariat amb els pobles, però està desapareixent.” (GD_1)

Discussió i conclusions

A partir de l'estudi realitzat es pot evidenciar que des de l'Ajuntament no existeix una política municipal sociocultural i, per tant, no s'implementa un programa sociocultural ben estructurat i plantejat. Si ens agafem a la definició de Minguijón i Garcia (2016) en relació amb el concepte de programa o projecte sociocultural, aquest ha de ser un conjunt ordenat de processos, estratègies i tècniques, i ha de ser un procés conscient, intencional, estructurat i dissenyat. Un cop vistes les respostes dels membres de la corporació municipal, de les persones implicades en les activitats del municipi i de l'educadora social, s'observa que la majoria d'activitats socioculturals que es porten a terme a Castellfollit del Boix són únicament a partir de l'espontaneïtat i improvisació. Aquest fet el podem veure quan exposen que les mateixes persones del poble quan veuen una necessitat, en el moment, es dirigeixen a l'Ajuntament amb una idea i aquest fa el possible per fer-la viable. Segons

l'autor, l'espontaneïtat i la improvisació poden tenir cabuda al llarg de l'execució d'un programa o projecte, però no poden ser el punt de partida que els fonamenta.

També es constata que els membres de la corporació municipal infravaloren les possibilitats d'un micropoble per tirar endavant activitats socioculturals innovadores i diversificades. Això ho observem en el moment en què exposen que en un micropoble les coses a fer són més limitades, i que, en canvi, a les ciutats se'n poden fer més. Segons Cerarols i Nogué (2022) és precisament en els entorns rurals on es localitzen les iniciatives i propostes més innovadores i creatives del país. Per tant, encara que hi pugui haver certes limitacions pel que fa a la quantitat d'activitats, ser un micropoble no ha de ser un obstacle per impulsar actuacions de caràcter divers i innovador.

Els temes que han sorgit de manera més reiterada als resultats són la falta d'un espai de trobada, la poca comunicació i relació entre Ajuntament, entitats i veïns, la presència de grups hermètics i la gestió poc acurada dels equipaments. Pérez i Pérez (2006) exposen que l'Animació Sociocultural és un bon mitjà per afrontar aquestes problemàtiques, ja que els objectius que persegueix són crear espais de convivència per tal de generar xarxes de relacions humanes, donar força a les identitats dels individus i incentivar la participació activa. A més a més, Planas (2006) afegeix que un altre dels objectius és contribuir a la millora de la qualitat de vida de les comunitats del territori.

Un altre aspecte exposat als resultats, és el canvi de dinàmiques relacionals entre Ajuntament i entitats, que s'ha produït a conseqüència de la situació generada per la pandèmia de la Covid-19, arribant a un punt que les trobades entre Ajuntament i entitats són inexistents. En aquest cas Soler, Calvo i Trilla (2022), també estan d'acord que l'Animació Sociocultural "és un recurs òptim per evitar o superar la resignació i promoure l'activació comunitària davant de situacions de crisi, de manca de recursos o d'absència de vitalitat social i cultural."

També s'ha observat que no hi ha un sentiment de comunitat i associacionisme real entre els membres de les diferents entitats i que predomina una visió individualista de les actuacions que cadascú pot desenvolupar-hi. Aquest fet s'evidencia amb el vocabulari que utilitzen les persones presents al grup de discussió. Totes elles parlen sempre en primera persona com si no formessin part d'un grup organitzat. Monclús (2022), considera que perquè els territoris rurals tinguin potencial han d'estar habitats per comunitats ben teixides, empoderades i obertes al món global. Així doncs, també queda justificada la necessitat de fer ús de l'Animació Sociocultural com a recurs per treballar amb la comunitat.

La professional dins de l'Ajuntament que actualment podria estar cobrint aquesta necessitat dins la comunitat, seria l'educadora social de Serveis Socials Bàsics, ja que tal com s'exposa al Model de Serveis Bàsics de Catalunya (2015) dins del servei hi ha d'haver una combinació de treball individual, en grup i comunitari. En concret el treball comunitari:

“Implica treballar de forma coordinada i en un entorn de col·laboració amb les entitats i els agents del territori per abordar de forma multidisciplinària i interdepartamental les necessitats de la comunitat, realitzant accions preventives, i fomentant la cohesió social i la solidaritat” (p.6).

Tot i això, tant la mateixa educadora social com els membres de la corporació municipal no tenen previst aquest àmbit d'actuació i les funcions de l'educadora social queden reduïdes a l'atenció a famílies i infants amb necessitats socioeconòmiques, tot i manifestar que a Castellfollit del Boix no hi ha massa famílies d'aquest tipus.

Vista la realitat del municipi i la necessitat d'una intervenció en la comunitat, seria bo plantejar-se si l'educadora social actual pot i té ganes de planificar les actuacions necessàries per entomar aquesta intervenció o bé plantejar-se la presència d'un professional específic de la gestió cultural i animació sociocultural dins de l'Ajuntament. Aquesta figura queda justificada perquè tal com diu Gagliardi (2006), una de les funcions de l'animador sociocultural és exercir un paper de mediador i promotor de les relacions humanes per tal de possibilitar la convivència i el respecte mutu.

La presència d'aquesta figura dins l'Ajuntament, segons Soler (2011) permetria dissenyar programes i/o projectes socioculturals per tal d'avançar-se a les situacions i possibles esdeveniments del futur pròxim. Aquestes situacions de futur en el cas de Castellfollit del Boix podrien ser l'èxode rural i la pèrdua d'identitat de poble. En el cas dels joves, per exemple, si no existeix una xarxa comunitària forta, a la llarga perdrien la vinculació amb el poble i, per tant, la seva identitat en aquest. Tenir un professional que detecti aquestes situacions i treballi per la prevenció, serà vital si volem aconseguir mantenir uns entorns rurals amb un fort teixit comunitari, empoderats i rics socioculturalment.

Per concloure, l'estudi ens permet identificar quines són les limitacions i les potencialitats del micropoble de Castellfollit del Boix en relació amb la sociocultura.

Les limitacions que s'han pogut extreure en els resultats són: (1) els membres corporatius infravaloren les possibilitats d'un micropoble per tirar endavant activitats socioculturals innovadores i diversificades; (2) Hi ha poca relació entre l'Ajuntament i les persones que estan dins d'associacions i entitats del poble; (3) Hi ha una diferència de tracte en les diferents associacions i nuclis del poble; (4) La majoria de població està disseminada en masies i això dificulta la cohesió social; (5) No existeix un espai de trobada viu per la comunitat; (6) Hi ha un predomini de la visió individualista sobre la visió comunitària; (7) Des de l'Ajuntament no es veu viable l'obertura del centre recreatiu com a espai social; (8) Hi ha una mala gestió dels equipaments i una dificultat per gestionar la viabilitat del centre; (9) Hi ha una falta de comunicació, relació i suport mutu entre associacions; (10) No existeix una agenda cultural municipal; (11) Les activitats socioculturals existents depenen de persones en concret per tirar-les endavant; (12) Els grups de les associacions i

entitats són hermètics i reticents a idees i noves maneres de fer; (13) L'educadora social de l'Ajuntament no fa la tasca comunitària dins de Serveis Socials Bàsics i no hi ha cap altra figura que se n'encarregui; (14) L'educadora social desconeix les entitats i associacions existents del poble i a la seva gent, i finalment, (15) els membres de la corporació municipal i els habitants del poble es mostren reticents a l'hora de pensar en una figura tècnica com a dinamitzadora comunitària.

Per altra banda, les potencialitats que es poden extreure en els resultats són: (1) L'Ajuntament del municipi dona facilitats en relació amb els equipaments i al suport econòmic a l'hora de desenvolupar activitats socioculturals; (2) La gent del municipi mostra molt interès a organitzar activitats pel poble; (3) el poble disposa de diversos equipaments per a portar a terme activitats socioculturals.

Vist el gran nombre de limitacions a l'hora de desenvolupar programes i projectes socioculturals, seria interessant que des de la política municipal es valorés la incorporació de la figura tècnica de l'animador sociocultural dins de l'Ajuntament i fer-la conscient de tota aquesta realitat estudiada a fi que les seves actuacions s'ajustin a les necessitats i puguin ser les més eficaces i eficients possibles. Tractant-se d'un micropoble amb pocs recursos econòmics, aquesta figura podria ser compartida amb altres micropobles propers (Aguilar de Segarra, Rajadell...) de manera que treballés de forma mancomunada compartint esforços i projectes i aconseguint així, eixamplar la xarxa comunitària d'aquests pobles i que puguin gaudir de propostes socioculturals més riques i variades.

Referències bibliogràfiques

Cerarols R. i Nogué J. (2022). *L'altre món rural: Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*. Tigre de Paper.

Departament de Benestar Social i Família (2015). *Model de serveis socials bàsics de Catalunya: Desenvolupament del Servei Bàsic d'Atenció Social (SBAS)*. [Llibre blanc]. Departament de Benestar Social i Família. Secretaria d'Inclusió Social i de Promoció de l'Autonomia Personal. https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/11serveis_socials/model_serveis_socials_basics_catalunya_sbas/model_serveis_socials_basics_catalunya_sbas.pdf

Escarrà C. (2022). *Economia Solidària i Ruralitats: Recuperant sobirania*. Pol·len edicions.

Frías, M.C. (2011). La Animación Sociocultural en el medio rural. *Quadernsanimacio.net*, (14), 1-6. <http://quadernsanimacio.net/ANTERIORES/catorce/mediorural.pdf>

Gagliardi, R. (2006). Prólogo. A/Dins G. Pérez i M.V. Pérez (ed.), *Qué es la Animación Sociocultural: Epistemología y valores*. (5-8). Narcea ediciones.

Guerrero, M.A. (2016). La investigación cualitativa. *INNOVA Research Journal*. 1 (2), 1-9. <https://doi.org/10.33890/innova.v1.n2.2016.7>

Monclús, C. (2022). Escribir el campo, leer comunidad: la experiencia de Lo Clarí, una revista cultural que se cosecha en el rural catalán. A/Dins A. Novella i A. Alcántara (ed.), *Voces con esencia: Para una Animación Sociocultural posicionada* (189-206). Octaedro Editorial.

Pérez, G. i Pérez, M.V. (2006). *Qué es la Animación Sociocultural: Epistemología y valores*. Narcea ediciones.

Piñol, J.M. (2019). *Innovació i desenvolupament rural: Nou paradigma i la Catalunya Sud com a espai d'oportunitat*. Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili. https://www.regio-coneixement.catedra.urv.cat/media/upload/domain_697/arxius/PUBLICACIONS/PINOL%20JM%20-%20INNOVACIO%20I%20DESENVOLUPAMENT%20RURAL%20-%202019.pdf

Planas, A. (2009). L'Avaluació de polítiques socioculturals municipals. Una proposta d'indicadors. [Tesi doctoral, Universitat de Girona]. Tesis Doctorals en Xarxa (TDX). <https://www.tdx.cat/handle/10803/7990;jsessionid=F7D23D22FF720D83876F089CF42FE460#page=1>

Roca, C. (2022). Escribir el campo, leer comunidad: la experiencia de Lo Clarí, una revista cultural que se cosecha en el rural catalán. A/Dins A. Novella i A. Alcántara (ed.), *Voces con esencia: Para una Animación Sociocultural posicionada* (189-206). Octaedro Editorial.

Soravilla, L.A i Castellano, J.M (2014). Desafíos y puentes entre los ámbitos sociocultural y socioeducativo en el marco del actual contexto socioeconómico y competencial en España. *Animación, territorios y prácticas socioculturales*. (7), 67-76. https://www.google.com/url?q=https://edition.uqam.ca/atps/article/download/546/157/1954&sa=D&source=docs&ust=1678125015138909&usg=AOvVaw303P1UZH_iu6yHaxOTry2m

Soler, P. (2011). Concepte i sentit de l'ASC. A/Dins P. Soler (ed.), *L'animació sociocultural: Una estratègia pel desenvolupament i l'empoderament de comunitats*. (13-66). Editorial UOC.

Soler, P. (2011). Disseny de programes d'ASC. A/Dins P. Soler (ed.), *L'animació sociocultural: Una estratègia pel desenvolupament i l'empoderament de comunitats*. (101-138). Editorial UOC.

Soler, P; Calvo, A; i Trilla, J. (2022). La animación sociocultural: un antídoto contra la resignación. A/Dins A. Novella i A. Alcántara (ed.), *Voces con esencia: Para una Animación Sociocultural posicionada* (19-54). Octaedro Editorial.